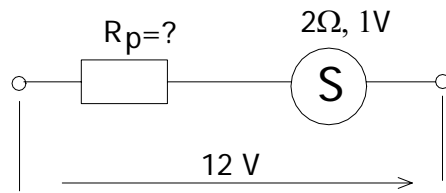

1. OBVODY JEDNOSMERNÉHO PRÚDU.

(Aktualizované 7.1.2005)

Príklad č.1.1:

Vypočítajte hodnotu odporu R_p tak, aby merací systém S ukazoval plnú výchylku pri 12 V.

Príklad č.1.2:

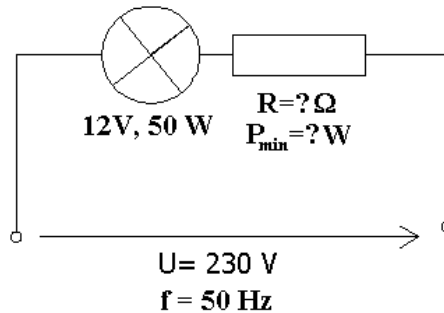
Aký bude stratový výkon vedenia ? Koľko stojí ročná prevádzka vedenia ? Aké bude napätie U_2 na záťaži ?

Cu ($\rho = 0,01786 \cdot 10^{-6} \Omega\text{m}$), $l = 100 \text{ m}$, $d = 0,5 \text{ mm}$, $R_z = 50 \Omega$, $U = 100 \text{ V}$, $1\text{kWh} = 4 \text{ Sk}$

Príklad č.1.3:

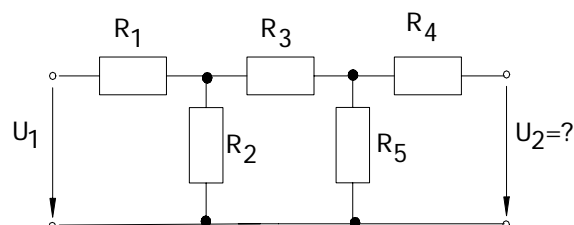
Vypočítajte hodnotu rezistivity a minimálny výkon odporu, ktorý treba pripojiť k žiarovke, ak musíme dodržať parametre žiarovky (12V, 50W).

Príklad č.1.4:

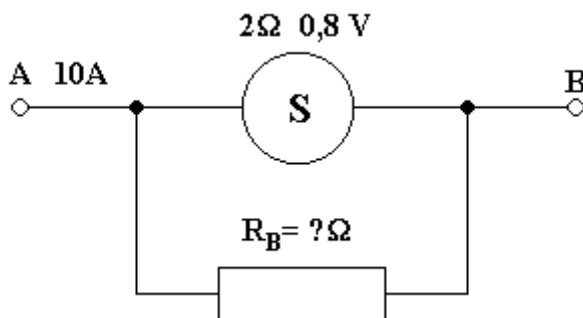
$R_1 = \dots = R_5 = 1 \Omega$

$U_1 = 10\text{V}$, $U_2 = ?\text{V}$

Príklad č.1.5:

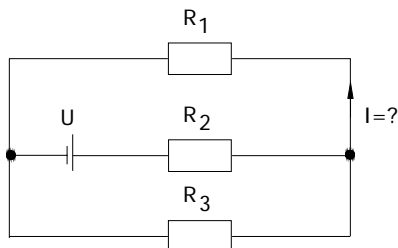
Vypočítajte hodnotu odporu R_B , tak aby daný merací systém S ukazoval plnú výchylku, ak svorkami A, B bude pretekať prúd 10A.

Príklad č.1.6:

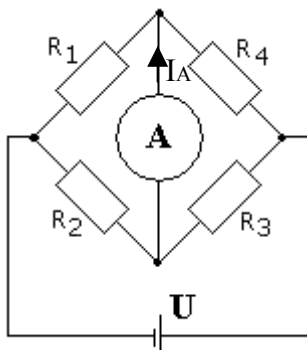
Vypočítajte veľkosť prúdu I v danom obvode, ak:

$R_1 = 1\Omega$, $R_2 = 2\Omega$, $R_3 = 3\Omega$, $U = 2V$

Príklad č.1.7:

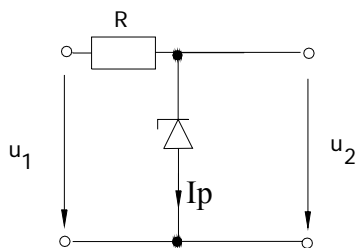
Vypočítajte veľkosť prúdu, ktorý by ukazoval ampérmeter ($I_A = ? A$), ak: $R_1 = 1\Omega$, $R_2 = 2\Omega$, $R_3 = 3\Omega$, $R_4 = 4\Omega$, $U = 5V$, $R_A = 0\Omega$

Príklad č.1.8:

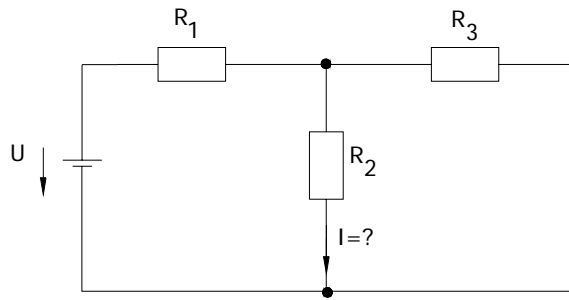
Vypočítajte hodnotu predradného odporu, pre jednoduchý stabilizátor so zenerovou diódou.

$I_p = 150 \text{ mA}$; $U_2 = 5V$; $U_1 = 12 V$; $R = ? \Omega$

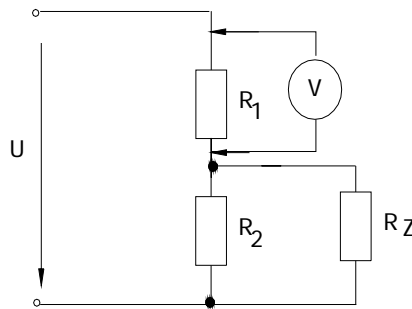
Príklad č.1.9:

Vypočítajte veľkosť prúdu I, ak platí: $R_1 = 0,5\Omega$; $R_2 = 2\Omega$; $R_3 = 6\Omega$; $U = 4 V$; $I = ? A$

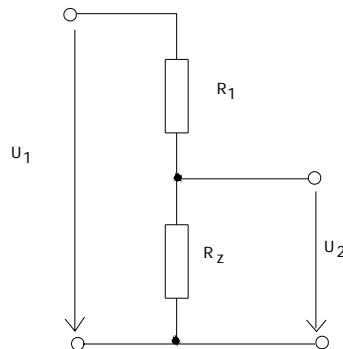
Príklad č.1.10:

Aké napätie ukáže voltmeter ($R_v = \infty$). $U=10V$, $R_1= 1\Omega$, $R_2= 2\Omega$, $R_z= 3\Omega$

Príklad č.1.11:

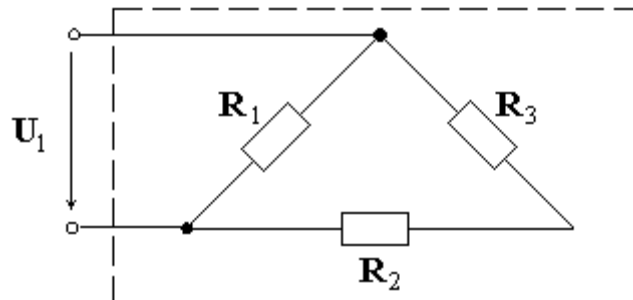
$U_1 = 10V$, $R_1 = 150 \Omega$. Vypočítajte hodnotu odporu $R_2 = ? \Omega$ tak, aby platilo: $U_2 = 3 V$.

Príklad č.1.12:

Vypočítajte hodnotu odporu $R_2 = ? \Omega$ tak, aby výkon odoberaný zo zdroja bol presne 500 W.

$R_1= 30\Omega$, $R_3= 40\Omega$, $U_1=100V$

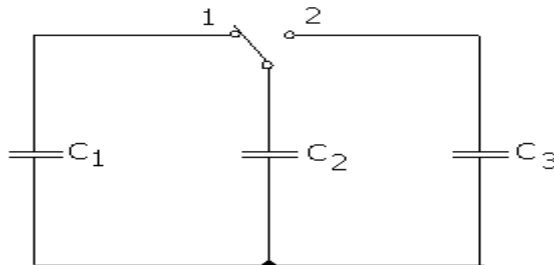

2. Elektrostatické pole

(Aktualizované 7.1.2005)

Príklad č.2.1:

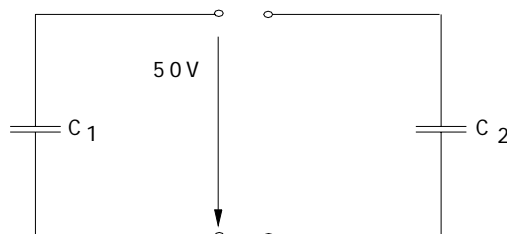
$C_1=1\mu\text{F}$, $C_2=2\mu\text{F}$, $C_3=3\mu\text{F}$. V polohe 1 je na kondenzátore C_2 napätie 10 V. Aké bude napätie na kondenzátore C_2 v polohe 2, ak kondenzátor C_3 bol nenabitý.

Príklad č.2.2:

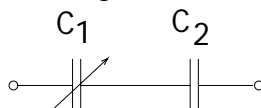
Kondenzátor C_1 je nabitý na 50V. Aké bude na ňom napätie, keď k nemu pripojíme nenabitý kondenzátor C_2 .

$C_1=1\mu\text{F}$, $C_2= 2\mu\text{F}$

Príklad č.2.3:

Premennivý kondenzátor C_1 má počiatočnú kapacitu 50 pF a koncovú 500 pF. Aký kondenzátor C_2 musíme k nemu pripojiť do série, aby výsledná počiatočná hodnota kapacity bola 20 pF. Aká bude výsledná koncová kapacita?

Príklad č.2.4:

O koľko sa zmení kapacitu kondenzátora, ak medzi dosky kondenzátora vsunieme 1 mm hrubý kartón papiera presne do stredu (ϵ_r kartónu = 3,5). Vzdialenosť medzi doskami kondenzátora je 3 mm. Dosky kondenzátora majú rozmery 10 x 10 cm.

Príklad č.2.5:

Kondenzátory C_1 a C_2 sú spojené paralelne a pripojené na napätie 50V. Odpojíme ich od napätia, rozpojíme, jeden z nich (C_2) otočíme a znovu spojíme. Aké bude na nich napätie?

Príklad č.2.6:

Kondenzátor má kapacitu 5 μF . Aký kondenzátor a ako musíme k nemu pripojiť, aby bola celková kapacita 2 μF ?

3. Odporové siete

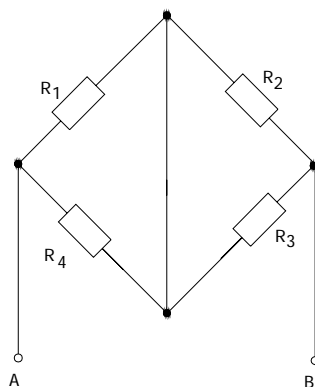
(Aktualizované 7.1.2005)

Pre všetky príklady platí:

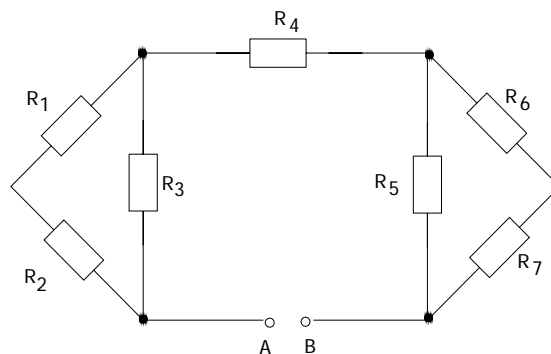
Hodnota odporu je rovnaká ako jeho index. ($R_1=1\Omega$, $R_2=2\Omega$, $R_3=3\Omega$, $R_4=4\Omega$, $R_5=5\Omega$, ...)

Treba určiť výsledný odpor medzi svorkami A a B.

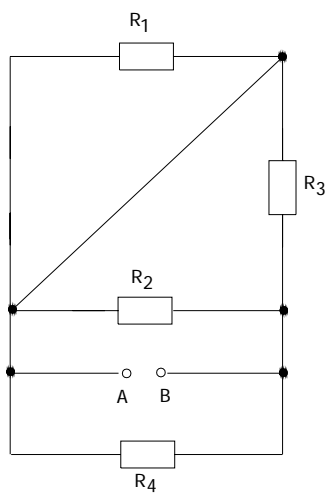
Príklad č.3.1:

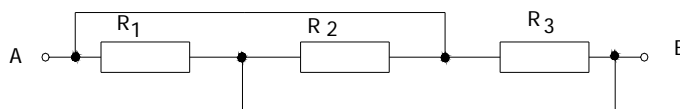
Príklad č.3.2:

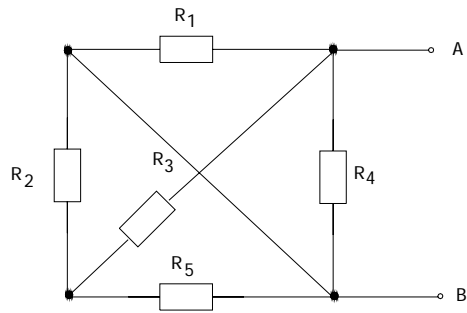
Príklad č.3.3:

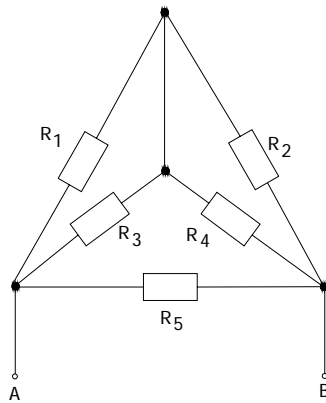
Príklad č.3.4:

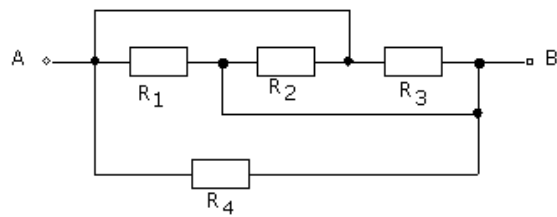
Príklad č.3.5:

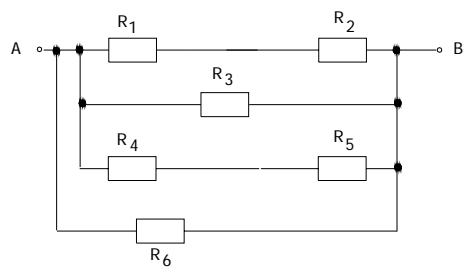
Príklad č.3.6:

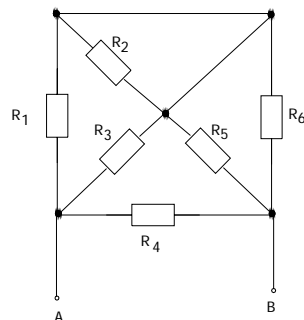
Príklad č.3.7:

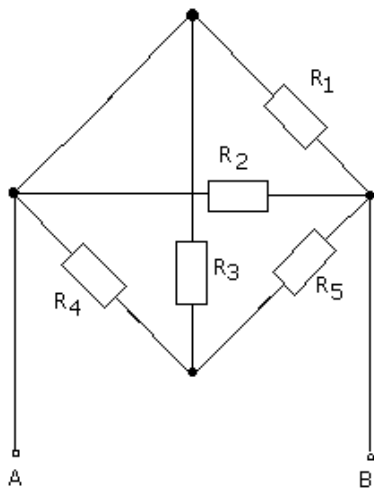
Príklad č.3.8:

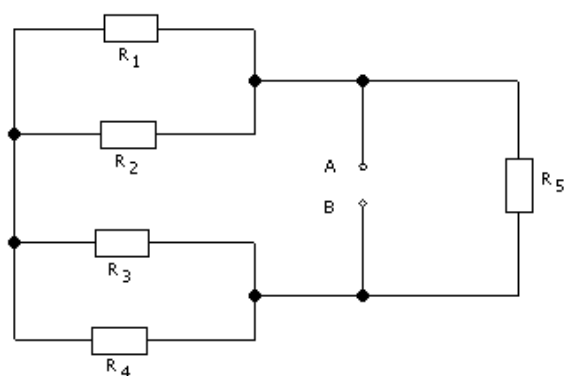
Príklad č.3.9:

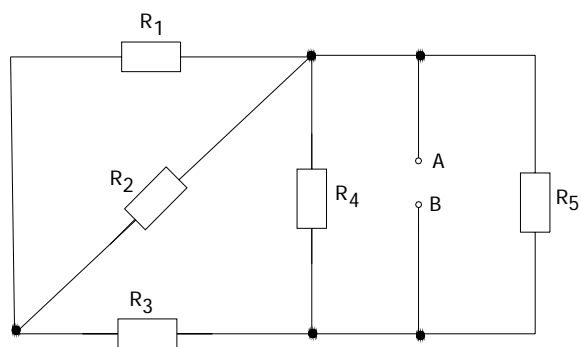
Príklad č.3.10:

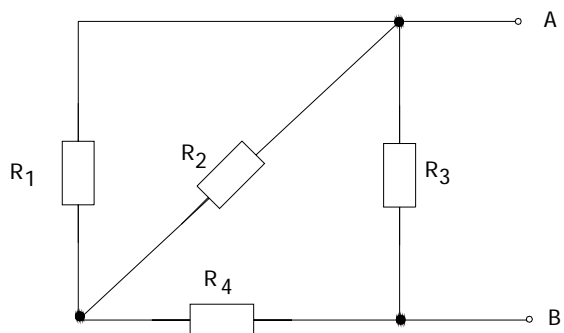
Príklad č.3.11:

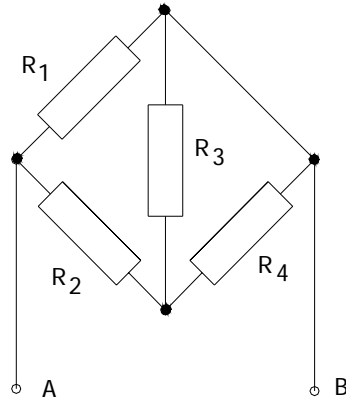
Príklad č.3.12:

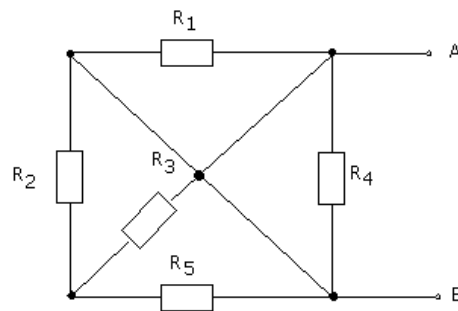
Príklad č.3.13:

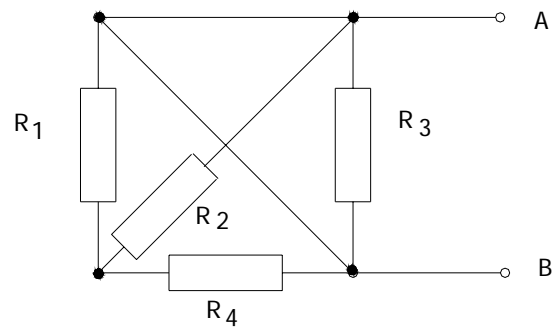
Príklad č.3.14:

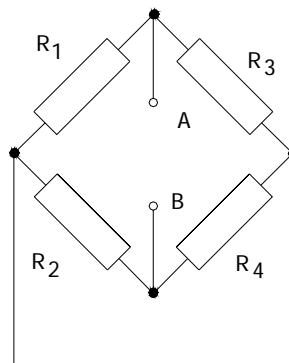
Príklad č.3.15:

Príklad č.3.16:

Príklad č.3.17

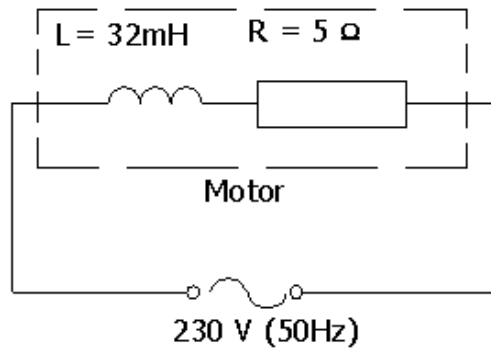

4. Striedavé obvody

(Aktualizované 7.1.2005)

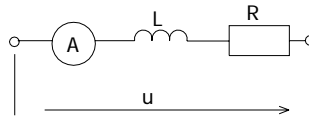
Príklad č.4.1:

Aký je $\cos \varphi$ motora ?

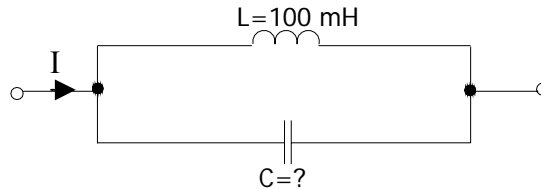
Príklad č.4.2:

$R = 10\ \Omega$, $L = 20\ \text{mH}$, $u = 50 \sin(100 t)$, $I_A = ?\ \text{A}$ (Ampérmeter ukazuje ..... A)

Príklad č.4.3:

Aký kondenzátor C treba pri $f = 100\ \text{Hz}$ pripojiť k cievke aby $I = 0\ \text{A}$?

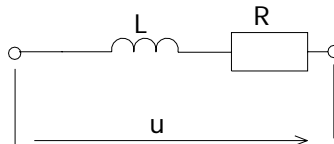

Príklad č.4.4:

Aký je činný výkon jednofázového motora pripojeného na 230V/50Hz, ak jeho vinutie má $L = 32\ \text{mH}$ a $R = 5\ \Omega$.

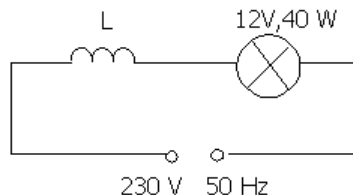
Príklad č.4.5:

$R = 5\ \Omega$, $L = 12\ \text{mH}$, $f = 50\ \text{Hz}$, $\varphi_{ui} = ?$

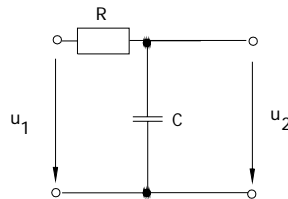
Príklad č.4.6:

Akú cievku s indukčnosťou $L = ?\ \text{H}$ musím pripojiť k žiarovke (12 V, 40 W), ak celé zapojenie bude napájané zo siete (230V, 50Hz)

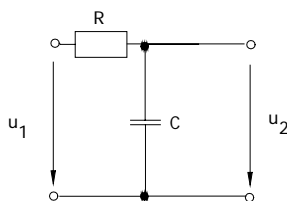
Príklad č.4.7:

$R=30\Omega$, $C= 500 \mu\text{F}$, $u_1=10 \sin (50t)$, $u_2= ?$

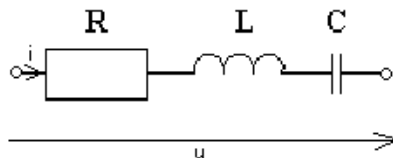
Príklad č.4.8:

Vyjadrite činiteľ filtrácie ($k = \frac{U_1}{U_2}$) pri frekvencii 1000 Hz, ak $R=10 \Omega$ a $C= 500 \mu\text{F}$.

Príklad č.4.9:

$L= 100 \text{ mH}$, $R= 50 \Omega$. Aký kondenzátor je treba pripojiť, aby bol $\cos \varphi = 1!$ $U=230\text{V}$, $f=50\text{Hz}$

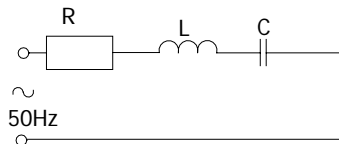

Príklad č.4.10:

Harmonické napätie má fázový posun $\varphi =30^\circ$. Aká bola hodnota tohto napätia v čase $t = 0$, ak voltmeter pripojený na toto napätie ukazoval 50V.

Príklad č.4.11:

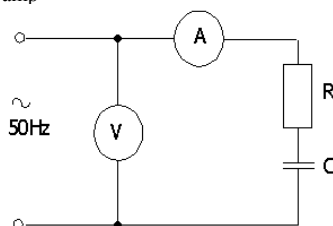
Vypočítajte fázový posun medzi celkovým U a I . Ak: $R= 20 \Omega$, $L= 100 \text{ mH}$, $C = 100 \mu\text{F}$. Aký je výsledný charakter záťaže? (Kapacitná, induktívna, alebo odporová záťaž).

Príklad č.4.12:

Voltmeter ukazuje 100V. Aký prúd ukazuje ampérmeter ($I_A= ? \text{ A}$) ?

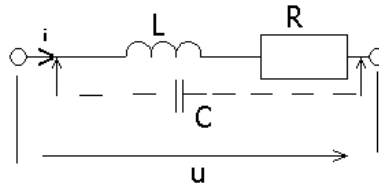
$R = 50 \Omega$, $C = 50 \mu\text{F}$, $R_{\text{volt}} = \infty \Omega$, $R_{\text{amp}} = 0 \Omega$

Príklad č.4.13:

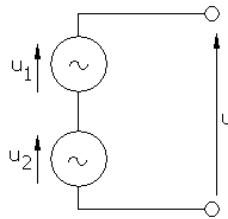
Aký kondenzátor C treba pripojiť k motoru, aby $\varphi_{ui} = 0^\circ$!

$U = 100\text{V}$, $R = 50\ \Omega$, $L = 100\ \text{mH}$, $f = 50\ \text{Hz}$

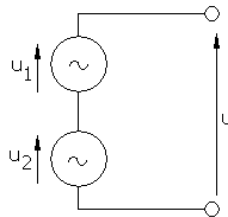
Príklad č.4.14:

$u_1 = 30\sin(150t + \frac{\pi}{3})$, $u_2 = 20\cos(150t)$, $u = ?$

Príklad č.4.15:

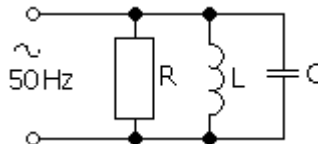
Pre daný obvod nakreslite fázorový diagram. Ak $u_1 = 30\sin(150t + \frac{\pi}{3})$, $u_2 = 20\cos(150t)$

Príklad č.4.16:

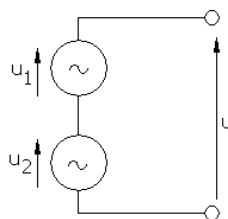
Vypočítajte výsledný fázový posun φ medzi celkovým napätím a prúdom. Určite charakter záťaže.

$R = 20\ \Omega$, $L = 100\ \text{mH}$, $C = 100\ \mu\text{F}$, $f = 50\ \text{Hz}$

Príklad č.4.17:

Určite okamžitú hodnotu napätia u v čase $t = 15\text{s}$. Ak: $u_1 = 15\cos(130t - \frac{3\pi}{8})$, $u_2 = 60\sin(130t + 72^\circ 50')$

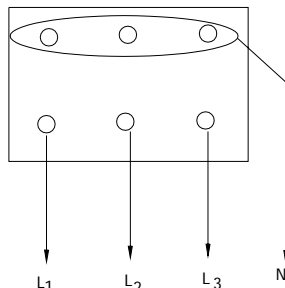

5. Trojfázové obvody

(Aktualizované 7.1.2005)

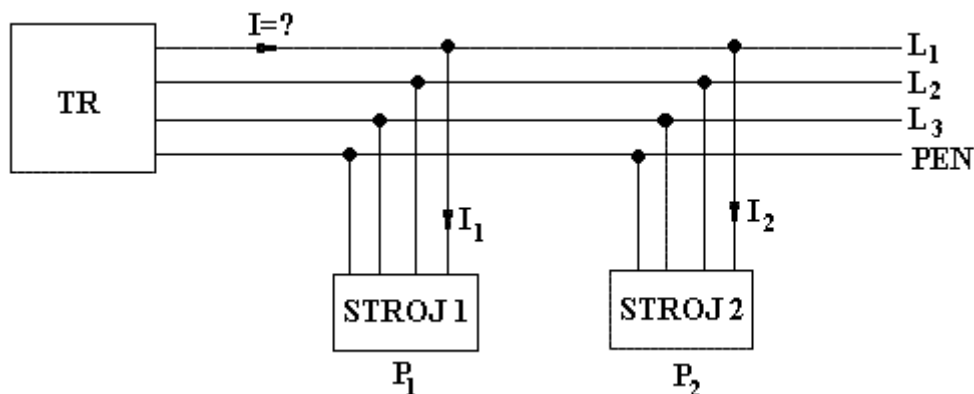
Príklad č.5.1:

Aký je činný výkon 3-fázového motora, ak má $\cos \varphi = 0,75$, je pripojený do siete 3x400/230 V a jedným prípojným vodičom tečie prúd 10A.

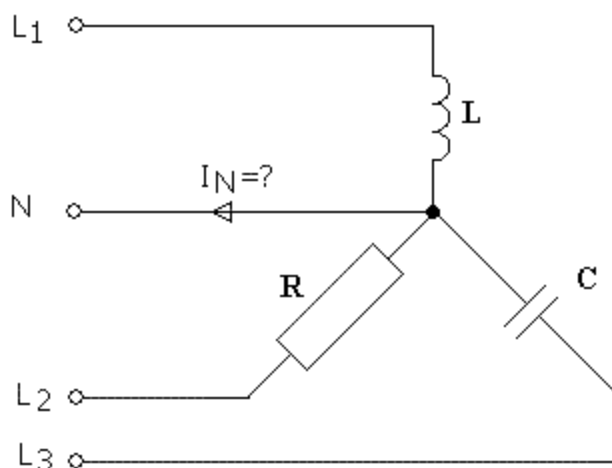
Príklad č.5.2:

Transformátor napája dva stroje napätím 3x 400/230V. Aký prúd tečie jeho fázovými vodičmi, ak sú záťaže súmerné? Stroj 1 má výkon $P_1 = 60$ kW, odoberá prúd $I_1 = 120$ A. Stroj 2 má výkon $P_2 = 52$ kW a odoberá prúd $I_2 = 150$ A.

Príklad č.5.3:

$R = 20 \Omega$, $L = 100$ mH, $C = 100 \mu\text{F}$. Vypočítajte prúd tečúci nulovacím vodičom ($I_N = ?$). Zariadenie je napájané z našej verejnej rozvodnej sústavy (3*400/230V, 50Hz).

Príklad č.5.4

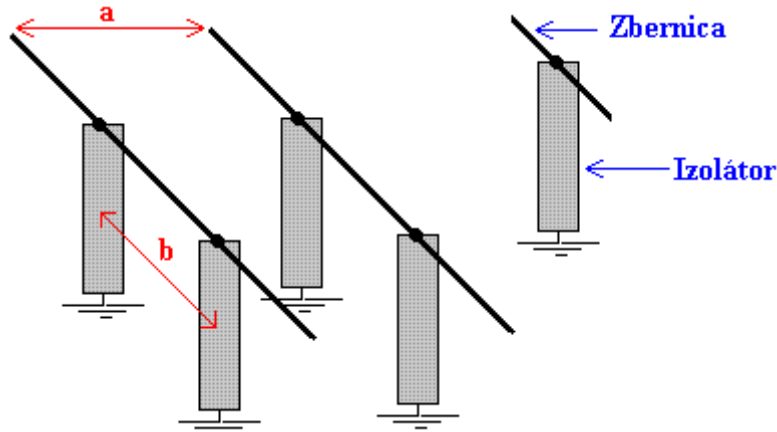
Aký prúd odoberá zo siete trojfázový motor zapojený do trojuholníka, ak má cievky s impedanciou 50Ω a je pripojený na sieť 3x400/230 V, 50Hz?

6. Mix príkladov

(Aktualizované 7.1.2005)

Príklad č.6.1:

Akou silou sú namáhané na ohyb izolátory dvoch zberníc v rozvodni, ak sú pretekané prúdom 20000 A. Vzďalenosť zberníc $a = 20$ cm. Vzďalenosť izolátorov $b = 12$ cm.

Príklad č.6.2:

$$u = 50 \sin(314t)$$

- Aká je frekvencia daného napätia ?
- Aká je okamžitá hodnota napätia v čase $t = 2/3T$?
- Aká bude výchylka voltmetra pripojeného na takéto napätie ?

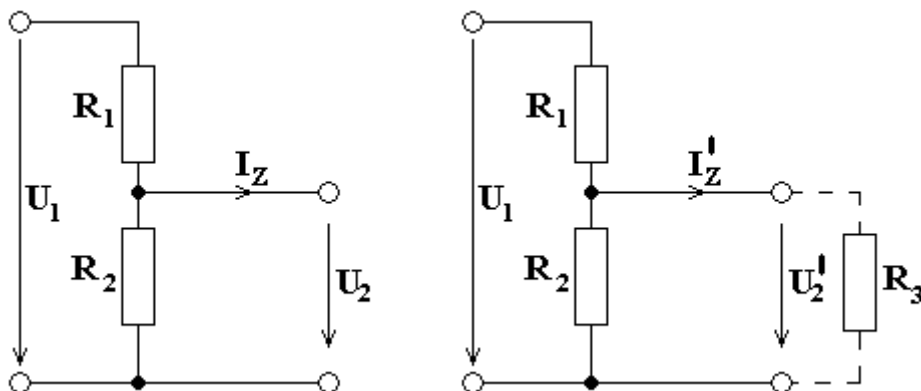
Príklad č.6.3:

Aký odpor a ako musím pripojiť k meraciemu systému S ($U_S = 0,5V$, $R_S = 150\Omega$), aby som s daným systémom mohol merať prúd 200 A ? (Nakreslite schému zapojenia)

Príklad č.6.4:

$$R_1 = 85\Omega, R_2 = 70\Omega, R_3 = 10\Omega, U_1 = 110V$$

- Aký prúd I_Z bude tiecť záťažou a aké napätie U_2 bude na výstupe v prípade nezat'aženého deliča ?
- Aký prúd I_Z' bude tiecť záťažou, aké napätie U_2' bude na výstupe deliča zat'aženého záťažou R_3 ?

Príklad č.6.5:

Koľko závitov manganinového drôtu s priemerom $D = 0,5$ mm musíme navinúť na keramický valček s priemerom 5 cm, aby bol jeho odpor 117Ω ? Aká musí byť minimálna dĺžka valčeka, ak predpokladáme jednovrstvové navíjanie drôtu ?

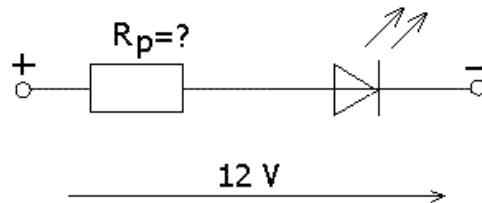
$$\rho = 0,15 \cdot 10^{-6} \Omega m$$

Príklad č.6.6:

Aký prúd tiekol vykurovacím telesom, ak ohrialo za 7 min 1,8 l vody z teploty 15 °C na 100 °C , ak bolo pripojené na 230V, 50Hz ? Účinnosť premeny elektrickej energie na tepelnú predpokladáme 89 %. Aké sú náklady na zohriatie daného množstva tekutiny s daným vykurovacím telesom ? 1kWh = 4 Sk. Určite menovitý prúd istiaceho prvku (istič, poistka), pomocou ktorého budem istiť dané teleso.

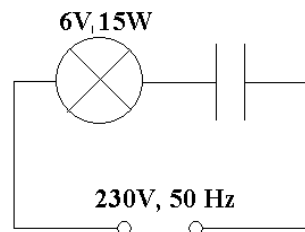
Príklad č.6.7:

Vypočítajte vlastnosti odporu R_p , ak majú byť dodržané parametre danej LED diódy (2,2V, 5mA)

Príklad č.6.8:

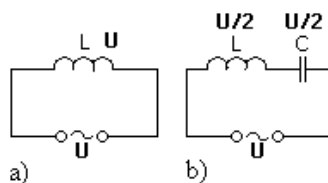
Vypočítajte vlastnosti kondenzátora (U, C), ak je v danom zapojení:

Príklad č.6.9:

$L = 100 \text{ mH}$, $U = 230\text{V}$, $f = 50\text{Hz}$, $C = ? \text{ F}$

- Cievka je priamo pripojená na zdroj striedavého napätia u , teda pomocou voltmetra by so na jej koncoch zmeral plné napätie zdroja.
- Určite hodnotu kapacity kondenzátora C tak, aby platilo: Ak zoberiem voltmeter a zmeriam napätie na cievke, tak bude polovičné oproti napätiu zdroja.

Výsledky príkladov

(Aktualizované 7.1.2005)

Výsledky nie sú overené, príklady som počítal iba raz. Ak Vám vyjde niečo iné, pošlite Vaše riešenie na Stanislav.Paulovic@uniag.sk, alebo na Bohumir.Brachtvr@uniag.sk. Pripadne sa zastavte osobne na katedre. Ak prepočítate všetky príklady, tak by ste mali spraviť písomnú časť skúšky na 100 %.

S pozdravom Ing. Stanislav Paulovič

1.1 $R_p=22 \Omega$

1.2 $P_{ved}=39,11 \text{ W}$

Prevádzka daného vedenia nás ročne stojí 1370,4 Sk.

Na záťaži bude napätie 73,11V.

1.3 $R=52,319 \Omega$, $P_{min}=908,33 \text{ W}$

1.4 $U_2=2\text{V}$

1.5 $R_B=83,32 \text{ m}\Omega$

1.6 $I=\frac{6}{11}=0,545454\text{A}$

1.7 Ampérmetrom preteká prúd 0,5 A.

1.8 $R=46,667 \Omega$

1.9 $I=1,5 \text{ A}$

1.10 Voltmeter zmeria napätie o hodnote $\frac{50}{11}=4,545454 \text{ V}$

1.11 Ak $R_2=64,286 \Omega$, tak $U_2=3\text{V}$.

1.12 $R_2=20 \Omega$

2.1 V polohe 2 je na kondenzátore C_2 napätie 4V.

2.2 Napätie na kondenzátore C_1 poklesne na 16,667V.

2.3 $C_2=33,33\text{pF}$

Výsledná koncová kapacita bude 31,247pF.

2.4 $C_{pred}=29,51\text{pF}$, $C_{po}=38,763\text{pF}$, Kapacita kondenzátora sa teda zvýši o 9,253pF.

2.5 Výsledné napätie bude: $U_2 = U_1 \frac{C_1 - C_2}{C_1 + C_2}$

2.6 Musíme k nemu pripojiť do série kondenzátor s kapacitou 3,333pF

3.1 $R_{AB}=2\Omega$

3.2 $R_{AB}=\frac{82}{9}=9,1111\Omega$

3.3 $R_{AB}=\frac{13}{12}=0,923\Omega$

3.4 $R_{AB}=\frac{6}{11}=0,5454\Omega$

3.5 $R_{AB}=\frac{124}{183}=0,6776\Omega$

3.6 $R_{AB}=\frac{25}{17}=1,47\Omega$

3.7 $R_{AB}=\frac{12}{25}=0,48\Omega$

3.8 $R_{AB}=\frac{18}{17}=1,058\Omega$

$$3.9 R_{AB} = \frac{612}{329} = 1,86\Omega$$

$$3.10 R_{AB} = \frac{94}{155} = 0,606\Omega$$

$$3.11 R_{AB} = \frac{50}{31} = 1,6129\Omega$$

$$3.12 R_{AB} = \frac{220}{159} = 1,3836\Omega$$

$$3.13 R_{AB} = \frac{42}{23} = 1,826\Omega$$

$$3.14 R_{AB} = \frac{26}{33} = 0,7878\Omega$$

$$3.15 R_{AB} = 0\Omega$$

$$3.16 R_{AB} = 0\Omega$$

$$3.17 R_{AB} = \frac{25}{12} = 2,0833\Omega$$

$$4.1 \cos \varphi = 0,445$$

4.2 Ampérmeter ukazuje 3,466 A.

4.3 Pri danej frekvencii treba pripojiť kondenzátor o kapacite $C=25,356F$.

$$4.4 P=2097,1W$$

$$4.5 \varphi_{(ui)} = 37^\circ$$

4.6 Indukčnosť cievky L musí byť 0,219H.

$$4.7 u_2 = 8 \cdot \sin(30t - 36,86^\circ)$$

$$4.8 |k| = 31,416$$

$$4.9 C = 101,42\mu F$$

$$4.10 u(t=0) = 33,33V$$

4.11 $\varphi_{(ui)} = -1,28^\circ$, Výsledný charakter záťaže je kapacitný.

4.12 Ampérmeter ukazuje 1,235 A.

$$4.13 C = 28,68\mu F$$

$$4.14 u = 48,36 \cdot \sin(150t + 71,93^\circ)$$

4.15 .....

4.16 $\varphi_{(ui)} = 0,51^\circ$, Výsledný charakter záťaže je induktívny.

$$4.17 u(t=15s) = -12,46V$$

$$5.1 P = 8175W$$

5.2 Každou fázou tečie rovnaký prúd o veľkosti 267,3A

$$5.3 I_N = 24,08A$$

5.4 $I = 13,91A$, ($I = 13,85A$) Obe hodnoty sú správne, zistíte prečo môžu byť 2 rôzne výsledky.

$$6.1 F = 48N$$

$$6.2 f = 50Hz, u(t=2/3T) = -43,25V, \text{ voltmeter ukazuje } 35,35V$$

6.3 Treba k meraciemu systému S pripojiť paralelne odpor o veľkosti $R = 0,0025\Omega$.

$$6.4 a) I_z = 0A, U_2 = 49,677V \quad b) I_z = 1,0266A, U_2 = 10,266V$$

$$6.5 N = 965,34Z, l_{val} = 48,3cm$$

6.6 $I = 7,43A$, cena = 0,79 Sk, Menovitý prúd poistky (ističa) musí byť minimálne 10A.

$$6.7 R_p = 1960\Omega$$

6.8 Kondenzátor: $C = 34,6\mu F, U_{Cmin} = 322V \Rightarrow 350V$

$$6.9 C = 33,8\mu F$$